

Livemuziek in tijden van corona

‘Het carillon van Middelstum is het neusje van de zalm’

Rondom de Hyppolituskerk in Middelstum werd in de open lucht geluisterd naar het carillonconcert van beiaardier Henk Veldman.

FOTO PETER WASSING

Job van Schaik

Er zijn concerten die wel doorgaan in tijden van corona: de carillonbespelingen. In Middelstum luisterden gistermiddag zo'n vijftig mensen naar het Bevrijdingsconcert van beiaardier Henk Veldman.

Achter een grafzerk steekt een roze gebroekt been de lucht in. De eigenaar ervan heeft zijn schoenen erbij uitgetrokken. Liggend in het gras geniet hij van de klanken van *Land of hope and glory*, die door beiaardier Henk Veldman parelend vanuit de klokkentoren van de Hippolytuskkerk over Middelstum worden uitgestrooid.

Overal rondom de kerk hebben zich mensen verzameld, waarbij de anderhalvemeternorm ruimschoots in acht wordt genomen: alleen of in tweetallen, op straat of in het gras tussen de graven, op het plein voor de kerk en in het Asingapark ernaast. In een zijstraatje staan zelfs twee drive-inbezoekers, die vanuit hun auto – raampjes naar beneden, zon op het gezicht – luisteren naar een uur oorlogsliedjes. Van alles komt voorbij, van een Vera Lynn-medley tot *Trees heeft een Canadees*.

„Ik geniet hier zo van”, zegt een bewoonster, die bij de ingang van haar erf staat te luisteren. Ze woont nog niet zo lang in Middelstum. „Dit is zo’n fijn dorp.” Dan beginnen haar honden in de tuin te blaffen. „Stil!” De beesten luisteren. „Ik heb tegen ze gezegd dat ze tussen drie en vier uur stil moeten zijn, want dan is het concert. Het carillon klinkt zo mooi...” Zwijgend tuurt ze weer naar de toren, door het jonge blad van de bomen heen.

Uw verslaggever geniet op gepaste afstand mee. Hij ziet dat zijn racefiets nog naast de kerkdeur staat, onder de beuk die deze week in blad is gekomen. Je moet toch wat in tijden van corona. Reizen wordt afgeraden, maar even eruit voor een frisse neus mag wel. Dus hoe kun je als stad-Groninger verantwoord op concertbezoek in Middelstum? Op de fiets. Er zijn vandaag meer mensen op dat idee gekomen.

Vooraf had Jan Luit, de voorzitter van de carilloncommissie in het dorp, nog gezegd dat hij niet veel luisteraars verwachtte: „Normaal gesproken maken we luisterplekken in het Asingapark, maar dat kan nu niet vanwege corona.” Maar het is een speciale dag vandaag: precies 75 jaar geleden werd Middelstum bevrijd. Overal in het dorp hangt de vlag uit. Luit: „Het concert begint om drie uur, omdat dat volgens de verhalen het tijdstip was waarop het dorp werd bevrijd.”

Het is niet alleen de Bevrijding waarvoor de mensen toch zijn gekomen. „Dit carillon is het neusje van de zalm”, vertelt beiaardier Henk Veldman een dag eerder via de telefoon (een uitgebreid gesprek ter plekke leek onverstandig). Sinds 1996 is Veldman de vaste bespeler van het beroemde Hemony-carillon. „Een van de allermooiste omdat het al die eeuwen ongestemd is gebleven.”

Dat heeft met de schone lucht in Noord-Groningen te maken. Veldman: „Door de luchtvervuiling hebben elders zware metalen zich op het brons van de klokken vastgezet. Daardoor schilfert de patinalaag af en daalt de toon, waardoor ze bijgestemd moeten worden. Alleen hier hoor je nog echt het geluid zoals Hemony het in de zeventiende eeuw gemaakt heeft.”

De gebroeders François en Pierre Hemony gelden als de beste klokkengieters uit de zeventiende eeuw. Zij waren de eersten die een zuiver gestemd klokkenspel konden maken, waarmee ze de beiaard tot een volwaardig muziekinstrument promoveerden. „We verdelen een halve toonafstand, bijvoorbeeld tussen c en cis, in honderd stappen, cents genaamd”, legt Veldman uit. „De stemming van deze klokken is op een paar cents na nauwkeurig. Dat is onwaarschijnlijk zuiver.”

De beiaardserie in Middelstum is dan ook een van de best bezochte in Nederland. „We hebben soms wel honderd mensen in het park zitten”, zegt Veldman. „Gemiddeld trekken de concerten zo’n vijftig man, maar door de coronacrisis was er begin april helemaal niemand.”

Veldman groeide op in Middelstum, maar woont nu in Amersfoort. Hij reist per openbaar vervoer naar de concertlocaties. Hij is een van de weinige musici van wie de concerten gewoon doorgaan. „Als beiaardier heb ik het zelfs drukker dan anders”, zegt Henk Veldman. „Er worden extra bespelingen gehouden vanwege het coronacrisis, ook in Middelstum.”

Om vier uur, na het *Wilhelmus*, klinkt een applausje rond de kerk, dat verwaait in de wind. De bezoekers vertrekken weer, per fiets of lopend naar huis. „Dit overtrof al onze verwachtingen”, zegt Jan Luit, nagenietend in de zon. „En iedereen hield keurig afstand van elkaar.” De conclusie: het kan dus toch, een liveconcert in tijden van corona. Waarna uw verslaggever op zijn racefiets stapte voor deel 2 van de frisse neus.

De bespeling in Middelstum was onderdeel van de carillon-estafette 75 klokken viere 75 jaar vrijheid in 75 steden en dorpen die op 14 september van start ging in Maastricht. Er wordt zoveel mogelijk gespeeld op de data waarop de plaatsen bevrijd werden. Zo waren er vorige week concerten in Veendam, Winschoten, Groningen en Hoogeveen. Op 1 mei volgt Appingedam (aanvang 15 uur). Henk Veldman bespeelt het carillon in Middelstum opnieuw op maandag 27 april (Koningsdag), zondag 3 mei, dinsdag 5 mei en zondag 17 mei. Aanvang steeds 14 uur.
